

Viceadmiral
VELJKO DOKMANOVIĆ

Koncepcijsko-doktrinarni aspekti razvoja Ratne mornarice JNA

U ovoj godini jugoslovenski narodi i narodnosti obeležavaju 90. godišnjicu rođenja druga Tita i 40. godišnjicu stvaranja i razvoja Ratne mornarice, pomorstva i rečnog brodarstva SFRJ.

Trenutak je da se ovom prigodom osvrnemo na pređeni put i postignute rezultate. Danas sa ponosom možemo konstatovati da je Ratna mornarica pod neposrednim rukovodstvom druga Tita i KPJ izvojevala sve pobeđe u NOR-u, postigla značajne rezultate u posleratnoj izgradnji i izrasla u savremen, snažan, obučen, moralno-politički čvrst i jedinstven vid oružanih snaga SFRJ, sposoban da obezbedi tekovine NOR-a i stvaralački razvoj našeg samoprogovnog socijalističkog društva.

Razvoj Ratne mornarice u NOR-u

Razvoj naše ratne mornarice predstavlja jedinstven primer u drugom svetskom ratu, jer je stvarana i razvijana u izuzetno teškim uslovima narodnooslobodilačke borbe i revolucije. Suštinski, ona je bila i ostala nerazdvojni deo slobodarskih tradicija naših naroda i narodnosti, politike Komunističke partije Jugoslavije i stvaralačke vizije druga Tita.

Njegov koncept vođenja oružane borbe obuhvatao je celi jugoslovenski prostor, pa je tako i Jadransko more, sa obalom i otocima, već u prvim ustaničkim danima bilo uključeno u okvire ove jedinstvene vojno-političke strategije.

Evocirajući uspomene iz perioda stvaranja Ratne mornarice, drug Tito je u svom prvom posleratnom susretu sa njenim rukovodiocima rekao: »Ja se dobro sjećam kad smo 1942. godine u Glamocu razgovarali o stvari naše mornarice. Možda bi mnogi tada, koji nisu poznavali našeg čovjeka, našeg borca, smatrali kao neku avanturu ono što se tada poduzimalo na Jadranskom moru, na kome je vladao opasan i jak okupator. Za čovjeka koji nije spoznao čelično srce naših ljudi zaista bi značilo avanturu doći ovdje i sa drvenim čamcima zadavati neprijatelju ozbiljne udarce... Vjerovali smo tada da će ta naša prva mornarica, koja se sastojala samo od drvenih čamaca i ljudi, ali od ljudi čelična srca, da će ta mornarica uspjeti da savlada sve zadatke koji su stavljeni pred nju u tom periodu i da će zatim iz nje izrasti jedna snažna flota, onakva kakva odgovara našoj novoj Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji.«

Ova istorijska ocena druga Tita najpotpunije objašnjava uslove u kojima se stvarala naša ratna mornarica. Iako se to odvijalo u procesu neprekidne oružane borbe, ona se, u skladu sa uslovima rata i operativno-strategijskim ciljevima i zadacima koje je imala, razvijala od nižih u više organizacijske oblike, izgrađujući pri tome svoju vidovsku strukturu, sistem rukovođenja i komandovanja, sistem školovanja kadrova, elemente infrastrukture i sl.

Postojanje Ratne mornarice i borbena dejstva njenih snaga predstavljali su značajan doprinos u realizaciji krupnih vojno-političkih ciljeva na jadranskom prostoru, posebno u periodu kapitulacije Italije i dolaskom Vrhovnog štaba na otok Vis, što je imalo odraza i na ishod NOR-a u celini.

Uspješno sadejstvo njenih snaga sa snagama Jugoslovenske armije u završnim operacijama za oslobođenje zemlje bila je još jedna u nizu potvrda o ispravnosti njenog formiranja i razvoja koji je prošla u teškim godinama NOR-a.

Zahvaljujući ovakvom putu, Ratna mornarica je iz rata izašla sa uhodanom i u praksi proverenom organizacijskom strukturom, čvrstim moralno-politički jedinstvenim kadrovima i velikim ratnim iskustvom i ugledom, što je garantovalo da će i u posleratnom periodu uspješno izvršavati svoj deo zadataka.

Da bi se bolje sagledale njene snage, potrebno je istaći da je Ratna mornarica po završetku rata u svom sastavu imala: 11 ma-

njih ratnih brodova, 8 naoružanih brodova, 66 patrolnih čamaca, 24 parobroda i 159 motornih jedrenjaka i pomoćnih brodova, dok je njen borački i starešinski sastav brojao oko 16 000 ljudi.

Ako se analiziraju iskustva iz stvaranja i razvoja naše ratne mornarice, dolazi se do zaključka da je to jedinstven primer formiranja organizovanih oružanih snaga na moru, u uslovima rata i revolucije, što predstavlja krupan doprinos vojnoj nauci i teoriji pomorske ratne veštine.

Upravo zbog toga, operativna i taktička iskustva koja je ona stekla u NOR-u i danas su, posle 40 godina, dragocena za dalju dogradnju i usavršavanje koncepcijsko-doktrinarnih stavova o vođenju oružane borbe na JPV, razvoj i izgradnju flotnih i obalskih snaga, organizaciju i funkcionisanje sistema rukovođenja i komandovanja, školovanje i borbenu obuku kadrova itd.

Posleratni razvoj i izgradnja Ratne mornarice

U svom posleratnom razvoju Ratna mornarica je, kao i naše oružane snage u celini, prešla karakteristične etape koje su bile uslovljene mnogim spoljnim i unutrašnjim faktorima.

Za godine po završetku drugog svetskog rata karakteristična je vrlo složena vojno-politička situacija i stalno zaoštavanje odnosa između glavnih saveznika antifašističke koalicije zbog međusobno nerešenih pitanja, posebno onih koja su se odnosila na podelu interesnih sfera.

U naporima i borbi za priznavanje svog međunarodnog položaja i obezbeđenje teritorijalnog integriteta i suvereniteta, naša zemlja je u prvim posleratnim godinama bila suočena sa snažnim pritiscima sa Zapada, zbog društveno-političkog uređenja i severozapadnih granica, a kasnije i sa Istoka, zbog poznatih ideološko-političkih neslaganja, koja su kulminirala 1948. godine objavljivanjem Rezolucije Informbiroa. Svi ti vojno-politički i ekonomski pritisci negativno su uticali na realizaciju planova obnove i izgradnje zemlje i dalji razvoj oružanih snaga i Ratne mornarice kao njihovog integralnog dela.

Međutim, i u tako otežanim uslovima odvijao se proces obnove i izgradnje brodogradilišne industrije, osposobljavanja i proširivanja lučkih kapaciteta, izgradnje objekata infrastrukture, kao i prvih plovniha objekata za potrebe Ratne mornarice.

Drug Tito je i lično ukazivao na potrebu da naša zemlja što više ulaže u razvoj pomorske privrede, kako bismo stvorili uslove

da vlastitim snagama gradimo trgovačke, ratne i ribarske brodove koji će odgovarati našim ekonomskim, političkim i vojnim potrebama. Sledeći njegov kurs, koji je značio oslonac na vlastite snage, za nekoliko godina u sastav Ratne mornarice ušli su novi torpedni čamci, patrolni i desantni brodovi, minolovci, minopolagači, pomoćni brodovi i razna druga plovna sredstva. Istovremeno, intenzivirano je i opremanje jedinica obalske artiljerije, mornaričke pešadije i inženjerije, kao i izgradnja infrastrukture, fortifikacijskih i drugih objekata u utvrđenim rejonima odbrane na obali i otocima.

Na isti način razvijana je i Rečna ratna flotila u skladu sa našim tehničkim i materijalnim mogućnostima i operativnim potrebama.

Ovakvo brzo kvantitativno i kvalitativno narastanje snaga Ratne mornarice pratile su i odgovarajuće promene u njenoj strukturi, organizaciji, načelima borbene upotrebe i sadejstva sa ostalim snagama na JPV.

Od polovine pedesetih do polovine šezdesetih godina, na razvoj i izgradnju Ratne mornarice uticao je, kao i ranije, čitav niz ekonomskih i vojno-političkih faktora. Između ostalog, u tom periodu još više su produbljene hladnoratovske tendencije koje su vodile ka zaoštavanju odnosa između velikih sila, nastavljanju trke u naoružavanju i daljem jačanju njihovih flotnih snaga u Medite-ranu.

Od posebnog značaja za ovaj period su konstituisanje pokreta nesvrstanosti i normalizacija odnosa Jugoslavije sa istočnoevropskim zemljama.

Na unutrašnjem planu, u tom periodu se odvijaju duboke društvene promene izražene u jačanju samoupravljanja i njegovom ustavnom sankcionisanju, područstvljavanju opštenarodne odbrane i izgradnji koncepcije ONOR-a, u kojoj su iskustva iz rata našla široku primenu. To je neposredno uticalo i na dalji razvoj doktrine odbrane JPV, a samim tim i na sveukupni razvoj snaga Ratne mornarice.

Ovaj period je karakterističan i po značajnom jačanju i modernizaciji naučnoistraživačkih i razvojnih ustanova, proizvodnih kapaciteta vojne industrije i specijalizacije brodogradilišta, čime je bila obezbeđena serijska gradnja novih i modernizacija zastarelih brodova. Pored toga, bila je obezbeđena i masovna proizvodnja torpednog, morskog i protivpodmorničkog naoružanja, što je uticalo na dalju dogradnju koncepcije i doktrine odbrane JPV, u kojoj su pomorske snage dobile dominantnu ulogu.

Početak šezdesetih godina u savremenim ratnim mornaricama započinje proces »raketizacije« ratnih brodova i primene samonavedenih borbenih sredstava, što je mnoge ratne mornarice dovelo u dilemu u kojem pravcu treba da razvijaju sopstvene snage.

Ovaj novi kvalitet u domenu broskog naoružanja pružio je šansu i malim mornaricama da u svoje sastave uvedu raketne čamce, čime će znatno porasti i njihova uloga.

U našoj ratnoj mornarici ispravno je ocenjena visoka borbeno vrednost i mogućnosti raketa »brod-brod«, samonavodećih brodskih i podmorničkih torpeda i ostalih novih oružno-tehničkih sistema, što je imalo presudan uticaj na njen dalji razvoj.

Upravo zbog toga, u novom flotnom programu težište se stavlja na jačanje pomorskih snaga, uvođenje u njihov sastav raketnih i torpednih čamaca, školovanje kadrova i izgradnju tehničko-tehnološke baze za vlastiti razvoj i gradnju savremenih ratnih brodova i mornaričkih ubojnih sredstava.

U rekordnom vremenu u operativnu upotrebu Ratne mornarice uvedeno je više vrsta ratnih i pomoćnih brodova, što je omogućilo da se zamene svi zastareli i dotrajali brodovi. Više od 200 brodova različite vrste i namene, koji su se u to vreme nalazili u operativnoj upotrebi, predstavljalo je ne samo kvantitativno već i kvalitativno povećanje manevarske i udarne moći pomorskih snaga. To je omogućilo da se krupnije snage KoV (pešadije, artiljerije i inženjerije) koje su bile angažovane u odbrani na JPV svedu na neophodne, pre svega na jedinice mornaričke pešadije, obučene i osposobljene za izvođenje specifičnih borbenih dejstava u primorskom pojasu.

Osnovi koncepcije i doktrine upotrebe snaga Ratne mornarice

Pozitivni društveni procesi, kao i stalno podruštvljavanje funkcija opštenarodne odbrane, davali su i daju nove podsticaje za još uspešnije organizovanje i jačanje odbrane na JPV. Uključivanje pomorske privrede i ostalih struktura u odbrambene pripreme i zadatke opštenarodne odbrane, zajednička ulaganja u mnoge objekte, sisteme veza, brodograđevne kapacitete i sl. i postojanje snažne teritorijalne odbrane na otocima i obali — pružaju snagama Ratne mornarice siguran oslonac i velike mogućnosti za organizaciju jedinstvenih borbenih sistema na JPV.

Koncepcijom opštenarodne odbrane, koju je usvojilo naše socijalističko samoupravno društvo, definisano je da je jadransko pomorsko vojište integralni deo jedinstvenog jugoslovenskog ratišta, čime je opredeljen i njegov značaj, i da Ratna mornarica svoje zadatke u odbrani zemlje izvršava osloncem na sveukupne ljudske i materijalne potencijale na moru, obali i u zahvatu plovnih reka.

Strategija naše odbrane na Jadranu zasnovana je na maksimalnom korišćenju povoljnih geografskih uslova, kao što su: razudene obale, brojni otoci, veliki broj tesnaca, kanala i uvala, krševito zemljište neposredno iza obalne linije i dr. Sve ove prednosti omogućavaju snagama Ratne mornarice, i ostalim koje su angažovane u odbrani otoka i obale, da dubokim ešeloniranjem i čvrstim osloncem na izgrađenu operacijsku osnovicu izvode uspešnu odbranu, uz neprekidne i snažne napade.

Na taj način, snage naše odbrane mogu se uspešno suprotstavljati svakom napadu sa mora i održavati prevlast u obalnom području, na njegovim prilazima i u onim zonama jadranskog pomorskog vojišta koje sa stanovišta odbrane imaju prvorazredan značaj.

Polazeći od takvog koncepta, pomorske snage i snage obalske odbrane izvršavaju svoje zadatke zajedničkim i koordiniranim dejstvima i, u sadejstvu sa ostalim snagama, u stanju su da nanose snažne artiljerijsko-raketne i torpedne udare i ispoljavaju minska dejstva na otvorenom moru i na prilazima našoj obali.

Svoje borbene zadatke Ratna mornarica izvršava u tesnom sadejstvu sa ostalim delovima oružanih snaga na jadranskom vojištu (KoV, RV i PVO i TO), čineći na taj način jedinstveni strategijski ešelon, sposoban da na svakom delu akvatorije i teritorije izvodi odbrambena dejstva i spreči agresora da ostvari svoje ciljeve.

Tesno sadejstvo snaga Ratne mornarice sa svim ostalim strukturama društva koje učestvuje u odbrani predstavlja čvrstu garanciju za uspešno izvršavanje svih zadataka na jadranskom pomorskom vojištu. Može se slobodno konstatovati da smo u primeni koncepcije opštenarodnog odbrambenog rata iskoristili sve prednosti koje nam pruža geostrategijski položaj ovog vojišta, da smo ostvarili potpuno jedinstvo i povezanost svih snaga i elemenata odbrane i da smo izgradili respektivne snage Ratne mornarice.

Ovakva koncepcija vođenja opštenarodnog odbrambenog rata je naše trajno opredeljenje. Međutim, dalja dogradnja strategije i doktrine, kao i izgradnja snaga Ratne mornarice i teritorijalne odbrane, bio je i ostaje naš težišni i trajan zadatak.

Izgradnja savremene Ratne mornarice

Razradom i primenom koncepcije ONO i doktrine upotrebe snaga na JPV, u RM su stvoreni još povoljniji uslovi za njenu plansku usmerenu izgradnju na bazi realnih kadrovskih, materijalnih i tehničko-tehnoloških mogućnosti.

Na osnovu ovako postavljenih i usvojenih koncepcijsko-doktrinarnih stavova, početkom sedamdesetih godina definisani su vidovska struktura Ratne mornarice i sistem rukovođenja i komandovanja, usvojeni stavovi o strategijsko-operativnim i taktičkim pitanjima vođenja borbenih dejstava; određeni mesto, uloga i zadaci i utvrđeni osnovni pravci i ciljevi daljeg razvoja i modernizacije Ratne mornarice.

Opštim ciljem predviđeno je da njene snage po svojoj strukturi, kvalitetu i borbenoj spremnosti treba da budu dimenzionisane u skladu sa usvojenom koncepcijom ONO i sposobne da uspešno izvršavaju sve ratne i mirnodopske zadatke na JPV.

Težište u razvoju i modernizaciji dato je na: daljem kompletiranju i povećanju efikasnosti i manevarske sposobnosti pomorskih snaga, kao i snaga obalske odbrane; modernizaciji sistema osmatranja, veze i komandovanja; jačanju PVO i dovođenju u sklad svih pratećih elemenata operacijske osnovice i infrastrukture.

U razvojnim planovima posebno se vodi računa o uravnoteženom odnosu pomorskih snaga i snaga obalske odbrane, kao i manevarske i stacionarne komponente u sistemu odbrane.

U skladu sa ovako definisanim težištem, realizovan je plan razvoja i izgradnje Ratne mornarice. Do danas je uvedena u naoružanje najsavremenija generacija podmornica i površinskih ratnih brodova naoružanih savremenim raketnim sistemima »brod-brod«, savremenim torpednim, protivpodmorničkim i artiljerijskim naoružanjem, vrhunskim elektronskim i kompjuterskim sistemima. Raketne topovnjače, raketni i torpedni čamci, podmornice, veliki patrolni brodovi i mornarička avijacija predstavljaju našu osnovnu udarnu snagu, koja raspolaže respektivnom vatrenom moći.

Snage obalske odbrane, sa obalskim pomorskim snagama, raketno-artiljerijskim jedinicama, mornaričkom pešadijom, inženjerijom, ronilačkim jedinicama, službom osmatranja i jedinicama veze, ostvarile su visok stepen modernizacije i u znatnoj meri povećale svoje manevarske, vatrene i ostale mogućnosti.

Učinjeni su krupni koraci i u organizaciji, naoružanju i osposobljavanju jedinica teritorijalne odbrane, posebno mornaričkih i rečnih.

Odbrana JPV danas raspolaže najsavremenijim borbenim sredstvima, izgrađenim i uvežbanim borbenim sistemima, čvrstom organizacijom rukovođenja i komandovanja, visokim moralno-političkim i stručnim kvalitetom kadrova.

Dobro izbalansirane snage Ratne mornarice, razvijene i pripremljene jedinice teritorijalne odbrane i ostale strukture na otocima i obali spremne su da u svakom momentu pruže snažan i odlučan otpor svakom agresoru. One su bitan faktor odvrćanja agresije, ali su istovremeno osposobljene i za dugotrajno vođenje ONOR-a.

Rečna ratna flotila razvijala se uporedo sa snagama na JPV. Ona raspolaže savremenim rečnim minolovcima, patrolnim čamcima i specijalizovanim jedinicama i osposobljena je da uspešno izvršava svoje zadatke na rečnim tokovima, samostalno i u sadejstvu sa jedinicama KoV i RV i PVO.

Dostignuti stepen vatrene moći, tehničkog i organizacionog usavršavanja Ratne mornarice zasniva se, pre svega, na našem čoveku kao osnovnom i najvažnijem faktoru u koncepciji ONOR-a, visokoj moralno-političkoj svesti, zdravim međuljudskim odnosima, čvrstim brodskim kolektivima, ljubavi prema pozivu, izraženom osećanju odgovornosti i dubokoj veri i odanosti politici SKJ, što sve zajedno krase pripadnike Ratne mornarice.

Uticaj spoljnih i unutrašnjih faktora na izgradnju Ratne mornarice

U svim fazama posleratnog razvoja, na izgradnju Ratne mornarice konstantno je uticao čitav niz značajnih faktora, kao što su: međunarodni vojno-politički odnosi u svetu i realna opasnost po bezbednost i samozaštitu SFRJ; značaj JPV za jugoslovensko ratište; razvijenost koncepcije ONO i doktrine upotrebe snaga; karakter dejstava potencijalnog agresora; geografsko-hidrografske karakteristike i specifičnosti JPV; postojeća struktura snaga, njihova savremenost i osposobljenost ostalih struktura za odbranu; dostignuti nivo naučnoistraživačkih, razvojnih i proizvodnih mogućnosti u specijalizovanim institucijama i radnim organizacijama, kao i u društvu u celini; raspoloživa materijalno-finansijska sredstva, i dr.

U pojedinim periodima posleratnog razvoja, ovi faktori su delovali sa različitim intenzitetom i ispoljavali različit uticaj na opredeljenja u izgradnji Ratne mornarice. Sigurno je da će oni i ubuduće bitno uticati na pravce njenog daljeg razvoja i izgradnje i na jačanju borbene moći i gotovosti za odbranu.

Uprkos svim teškoćama s kojima smo se suočavali sledeći Tito-va uputstva i zahteve, i polazeći od naših istorijskih iskustava, geo-strategijskog položaja zemlje i međunarodne blokovske podeljenosti, naše osnovno načelo i orijentacija bili su: da se u razvoju, izgradnji i modernizaciji Ratne mornarice prvenstveno oslanjamo na sopstvene proizvodne mogućnosti; da snagama Ratne mornarice obezbedimo takav borbeni i tehnički nivo koji će im omogućiti da se uspešno suprotstave svakom agresoru; da taj nivo stalno podižemo i da se što pre osamostalimo u razvoju i proizvodnji i naj-savremenijih borbenih sredstava i sistema.

U tom cilju, svi naši napori konstantno su usmeravani na izgradnju, opremanje i osposobljavanje naučnoistraživačkih, razvojnih i proizvodnih kapaciteta, ustanova za školovanje i obuku kadrova i izgradnju objekata infrastrukture za baziranje, održavanje i remont brodova, opreme i ostalih sredstava ratne tehnike.

Obuka i školovanje kadrova Ratne mornarice

U skladu sa usvojenom razvojnom politikom, za Ratnu mornaricu je od posebne važnosti bilo pitanje obezbeđenja odgovarajućih stručnih kadrova. Uviđajući to, drug Tito je, već 1946. godine, pred rukovodioce Ratne mornarice postavio sledeći zadatak: »Ja tražim od vas da vaspitavate čim više nove kadrove. Ja tražim od vas da budete čuvari onih slavnih tradicija naše mornarice, naših mornara koji su skoro goloruki nasrtali na oklopne čelične neprijateljske lađe i da ih prenosite na buduće generacije, na mlađe naraštaje koji dolaze... U našu mornaricu doći će mnogi sinovi naših naroda. Prihvatite ih i vaspitavajte na slavnim tradicijama naših mornara, koji su pronijeli našu slavu širom svijeta.«

Na realizaciji ovog zadatka dugo se i uporno radilo. Starešinski sastav koji je izrastao iz revolucije, kao posleratni, završavao je kurseve, škole i akademije. Ubrzano su se gradili školski objekti, učionice, kabineti, poligoni, školski brodovi i dr. Najveći broj ratnog i posleratnog kadra stekao je ne samo osnovno nego i najviše

stručno obrazovanje u Ratnoj mornarici, a deo starešina je završio i Skolu narodne odbrane i Višu vojno-političku školu JNA.

Stalno dograđivano i osavremenjavano, školstvo u Ratnoj mornarici razvijalo se kao integralni deo obrazovno-vaspitnog sistema u društvu. U svim fazama posleratnog razvoja, ono je obezbeđivalo sposoban i stručan kadar, koji je uspešno izvršavao sve zadatke dalje borbene izgradnje i upotrebe snaga Ratne mornarice.

Celokupan vaspitno-obrazovni rad u Mornaričkom školskom centru zasnovan je na marksističkoj nauci, ideologiji SKJ i revolucionarnom delu druga Tita. Kroz sve faze školovanja, starešine Ratne mornarice vaspitavaju se i obrazuju kao svestrane socijalističke ličnosti, idejno i stručno sposobne i spremne da odlučno brane tekovine revolucije, slobodu, bratstvo i jedinstvo, daju svoj doprinos ostvarivanju politike SKJ, izgradnji socijalističkog samoupravnog društva, i u razvoju Ratne mornarice održavaju visok stepen borbene gotovosti.

Izgradnjom savremenog Mornaričkog školskog centra omogućeno je zajedničko školovanje pomorskog i tehničkog kadra, što je znatno doprinelo stvaranju jedinstvenih gledanja na koncepciju opštenarodne odbrane i doktrinu upotrebe snaga. Od posebnog je značaja i koncentracija visoko obrazovnog nastavnčkog kadra koji sa uspehom, pored zadataka iz nastavnog procesa, rešava i veliki broj naučnoistraživačkih zadataka iz oblasti ratne veštine.

Razvoj proizvodnih i naučnih kapaciteta

Ubrzana obnova i izgradnja pomorske privrede, pre svega brodogradilišta i ostalih pratećih industrijskih preduzeća, kao i njihova stalna modernizacija i specijalizacija, omogućila je usvajanje savremene tehnologije i postizanje visokog kvaliteta u gradnji brodova, što je Ratnoj mornarici obezbedilo da se u svim etapama svog razvoja i izgradnje mogla oslanjati na brodogradilišne i ostale proizvodne kapacitete u zemlji.

Na sličan način su razvijani i izgrađivani tehnički instituti za fundamentalna i primenjena istraživanja, razvoj i projektovanje ratnih i trgovačkih brodova i drugih sredstava ratne tehnike, što je omogućilo serijsku izgradnju mnogih vrsta ratnih i pomoćnih brodova (podmornica, razarača, raketnih topovnjača, torpednih čamaca, patrolnih brodova i čamaca, minolovaca i desantnih jurišnih čamaca) i proizvodnju složenih oružanih i tehničkih sistema, ubojnih sredstava itd.

Dosadašnja iskustva su nas uverila da su naše proizvodne organizacije ovladale najsavremenijom tehnologijom i da su u stanju da prate i realizuju programe naučnoistraživačkih ustanova i zadovolje potrebe u izgradnji naše Ratne mornarice. Visok tehnološki nivo i kvalitet koji su dostigle obezbedili su i njihovo sve veće angažovanje u gradnji ratnih i trgovačkih brodova i za druge, pre svega prijateljske zemlje.

U proteklom periodu osposobili smo i prateću industriju za kooperaciju sa brodogradilištima i za serijsku proizvodnju najmodernijih akustičnih i elektronskih sistema, minskih, protivminskih, diverzantskih i protivdiverzantskih sredstava, artiljerijskih oruđa i drugih sredstava ratne tehnike.

Poznato je da je Ratna mornarica vrlo složen tehnički vid i da se pri izgradnji savremenog ratnog broda postavljaju veoma strogi zahtevi u odnosu na njegovu konstrukciju i sisteme kojima je opremljen (oružne, elektronske, propulziju, žilavost i dr.). Prema tome, izgradnja ovakvog broda predstavlja vrhunsko umeće i zahteva čvrstu povezanost naučnoistraživačkih i konstruktorskih ustanova, brodogradilišta i prateće industrije.

Zbog toga posebno poglavlje u izgradnji naše ratne mornarice predstavlja razvoj njenih naučnoistraživačkih i projektantskih ustanova i instituta. Izgradnjom, opremanjem i kadrovskim obezbeđenjem Hidrografskog i Brodarskog instituta, Instituta za pomorsku medicinu, Brodoprojekta i drugih naučnih institucija u društvu, obezbedili smo kontinuiran naučnoistraživački rad u svim oblastima koje su od interesa za Ratnu mornaricu.

Rezultati naučnoistraživačkog rada potvrdili su svoju široku primenu u projektovanju i izgradnji brodova, brodske naoružanja i opreme, u povećanju efikasnosti ubojnih sredstava namenjenih za dejstva u ambijentu mora, reka i jezera.

Ovakva naučnoistraživačka, tehničko-tehnološka i proizvodna baza omogućila nam je da proteklih 40 godina razvijemo i serijski proizvedemo četiri generacije ratnih brodova, među kojima se po svojim kvalitetima i savremenim rešenjima posebno ističu nove klase podmornica, raketnih topovnjača, rečnih minolovaca, desantnih jurišnih čamaca od stakloplastike, kao i veći broj sredstava ratne tehnike i druge opreme.

U narednom periodu težimo da se osposobimo za razvoj i proizvodnju još savremenijih vrsta brodova, ključnih borbenih sistema i sredstava i da u miru i eventualnom ratu ne zavisimo od drugih, što će još više učvrstiti našu ekonomsku i političku nezavisnost i samostalnost i jačati našu odbrambenu spremnost.

Izgradnja infrastrukture za potrebe Ratne mornarice

Kroz celokupni posleratni razvoj i izgradnju Ratne mornarice, posebna pažnja je poklonjena i skladnom razvoju njene infrastrukture. Na jadranskom pomorskom vojištu i na rekama izgrađeni su pomorske baze i uporišta, skladišta i tehničke radionice za smeštaj, čuvanje, održavanje i pripremu svih vrsta mornaričkog naoružanja i opreme.

Velika finansijska sredstva ulagana su u dogradnju i modernizaciju remontnih zavoda i tehničkih radionica, koji su danas osposobljeni da vrše sve vrste remonta na ratnim, trgovačkim i pomoćnim brodovima, kao i na najsavremenijem brodskom naoružanju, elektronskim sistemima, propulziji i drugoj opremi, bilo da je proizvedena kod nas ili nabavljena u inostranstvu.

Visoka stručnost, moderno opremljeni remontni i proizvodni kapaciteti i solidna organizacija rada stvorili su uslove da se u našim remontnim zavodima i tehničkim radionicama može obezbediti visoko kvalitetna i stalna tehnička ispravnost brodova i borbених sredstava, što je od velikog značaja za održavanje visokog stepena borbene gotovosti snaga Ratne mornarice.

*

Slaveći 40-godišnji jubilej, sa ponosom možemo zaključiti da je naša ratna mornarica, pod neposrednim rukovodstvom druga Tita i SKJ, prošla izuzetno plodonosan put i dostigla sadašnji nivo. Na tom putu ona je uspešno rešavala sva pitanja svog razvoja i izrasla u respektivnu snagu i nepokolebljivog čuvara slobode našeg mora.

U petu deceniju svog razvoja i izgradnje Ratna mornarica ulazi sa bogatim i slavnim ratnim iskustvom, impresivnom snagom i sigurnom perspektivom. Najveći praznik i proslavu jubilarne 40. godišnjice rađanja i razvoja, ona će ovog puta dočekati bez svog tvorca i Vrhovnog komandanta druga Tita. Ali u mislima svih njenih pripadnika stalno su prisutni njegovi boravci u Ratnoj mornarici, plovidbe na mnogim putevima mira i reči koje nam je upućivao u svim prilikama.

Tita nema, ali njegove direktive, naređenja i uputstva svi naši pripadnici besprekorno će sprovoditi u život, jer je Ratna mornarica — Titova mornarica.